

CURRICULUM VITAE

Numele: **TODERAȘCU**

Prenumele: **ION**

Data și locul nașterii: 9 septembrie 1938, Com. Urechești (j. Bacău)

Naționalitatea: română

Adresa: Iași, str. Theodor Văscăuțeanu, nr. 12, Bl. C-1, Et. 4, Ap. 13, România.

Tel. 0332-100947; 0755-215402; E-mail: toderascu_ion@yahoo.com

Studii: 1945-1952, Școala elementară în comunele Urechești și Coțofănești (j. Bacău); 1954-1957, studii liceale Adjud (j. Vrancea); 1957-1962, studii superioare, Facultatea de Istorie, Universitatea „Al.I.Cuza”- Iași

Încadrat preparator la 15 octombrie 1962, am fost avansat asistent la 5 octombrie 1968, lector la 1 octombrie 1970, conferențiar la 15 septembrie 1978 și profesor la 1 octombrie 1990. În 1991 am primit calitatea de conducător științific de doctorat. Am funcționat neîntrerupt 46 de ani, din octombrie 1962 până la 1 octombrie 2008 când, împlinind vârsta de 70 de ani, am ieșit la pensie.

Activitatea didactică

Specializat în *Istoria medievală a românilor* și în *Istoria Bizanțului*, am condus seminariile la aceste discipline, iar mai apoi am predat și cursurile respective vreme de 46 de ani. De asemenea, am mai ținut cursuri și seminarii speciale privitoare la instituțiile medievale, relațiile dintre Țările Române în epoca medievală, moștenirea bizantină în Țările Române, epoca lui Mihai Viteazul și ecourile europene ale acestei domnii. Complementar am moderat și seminarii de paleografie româno-chirilică. De asemenea, între anii 2001-2008 am fost profesor asociat al Facultății de Drept, unde am predat cursul de *Civilizație și legislație bizantină*, care s-a bucurat de o mare

audiență. Deși era un curs opțional, un număr impresionant de studenți l-au preferat, evaluându-mă în cei mai măgulitori termeni.

Activitatea didactică a fost marea pasiune a carierei mele. Am iubit munca cu studenții, cărora le-am dedicat întreaga mea cunoaștere profesională și energie. Mi-a plăcut comunicarea, dialogul, atmosfera din sala de curs și de seminar. Am fost și ascultat și auzit de studenți, care mi-au apreciat erudiția, claritatea expunerii și discursul atractiv.

Marele meu profesor, **Acad. Gheorghe Platon**, ani mulți șeful Catedrei de Istoria Românilor, a remarcat în diverse ocazii calitățile de profesor ale subsemnatului. În ședința Consiliului Profesorat al Facultății de Istorie din 22 iunie 1990, când s-a discutat dosarul candidaturii mele la funcția de profesor, a pus accent pe “harul” cu care sunt înzestrat, “pasiunea, simțul datoriei și moralitatea” care mă definesc (cf. **Procesul verbal** din 22 iunie 1990, p. 2, aflat la dosarul de concurs).

În referatul pe care mi l-a întocmit pentru concursul de profesor, domnul **Acad. Camil Mureșanu**, profesor la Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, președinte al Filialei Cluj a Academiei Române, remarca la 12 iunie 1990:

“Cunoscând și personal cursurile și seminariile conf.dr. Ion Toderașcu, din asistența pe care, cu un anumit prilej, am efectuat-o la orele Domniei Sale, pot certifica, dincolo de consemnările enumerative din dosarul de concurs, că D-sa este un remarcabil cadru didactic – prin temeinicia informației științifice, prin metodă, prin permanenta căutare a unei maniere originale, gândite și interesante, a predării și seminarizării disciplinei pe care o cultivă” (cf. *Referatul* de la Dosarul de concurs, p. 2).

În același sens și în mai multe rânduri s-a exprimat și domnul **prof.univ.dr. Alexandru-Florin Platon**, decanul de acum al Facultății unde am activat, care mi-a cunoscut direct și pe durată lungă munca de profesor. Atunci când am împlinit vârsta de 65 de ani, în evocarea prin care a marcat momentul, Domnia Sa mă gratula în următorii termeni:

“Om al școlii, dascăl eminent, elegant și plin de har, Ion Toderașcu a fost și este Profesorul prin excelență, cu tot ceea ce are mai autentic și deplin acest cuvânt”

(v. “Analele Științifice ale Universității “Al.I.Cuza” din Iași (serie nouă), Istorie, Tom XLVIII, 2002-2003, p. 289).

Pentru ca activitatea mea de profesor să fie împlinită, am redactat și publicat lucrări de seminar, culegeri și cursuri pentru toate formele de învățământ superior, care au avut parte de un interes real. Am îndrumat, cu știință și atenție, numeroase lucrări de licență și lucrări pentru diverse forme de perfecționare.

Cred că, privind retrospectiv, pot avea sentimentul datoriei împlinite.

Activitatea științifică

Este în firea și normalitatea muncii universitare ca fiecare profesor să se reprezinte și prin rezultate proprii, să comunice studenților și opinii personale. Am abordat unele teme rămase cumva în afara preferințelor obișnuite, m-am apropiat și am dorit să restitui ceea ce era mai puțin cunoscut.

În anul academic 1974-1975 am beneficiat de o bursă la Universitatea din Gand (Belgia). A fost un bun prilej de a-mi dezvolta orizontul și de a face cercetări în bibliotecile din Gand, Louvain și Bruxelles, unde am găsit documente interesante, pe care le-am valorificat apoi, privitoare la istoria politică a Țărilor Române în secolele XIV-XV, ecurile europene ale domniei lui Mihai Viteazul, participarea Transilvaniei sub domniile principilor Gabriel Bethlen și Gheorghe Rakoczy I la Războiul de 30 de Ani, descrierea Transilvaniei într-un memorial de călătorie etc.

Am lucrat, cu minuție și cu multe căutări, pentru a recupera cât mai mult și ceea ce era mai puțin cunoscut precum, bunăoară, tehnica construcțiilor navale și a navigației, cu toate repercusiunile economice, sociale, dar și culturale. Sinteza acestor căutări s-a concretizat în disertația mea de doctorat susținută în decembrie 1976, titlul științific de *doctor în istorie* fiindu-mi confirmat de Comisia Superioară a Ministerului Educației și Învățământului la 25 iunie 1977.

În 1985 am fost distins cu *premiul “Nicolae Bălcescu”* al Academiei Române pentru contribuții la volumul *Iași 1600-1859-1918*, apărut la Editura Junimea din Iași în 1983.

Am participat la Congresul Internațional de Științe Istorice de la Stuttgart (Germania, 25 august-1 septembrie 1985) și am avut o intervenție personală la una din marile teme: *Montagnes, fleuves, deserts, forêts, barrières, lignes de convergence* (v. *Actes*, III, Stuttgart, 1986, p. 151).

În paralel și în relație directă cu tematica unui curs și seminar special am cercetat, vreme de aproape două decenii, relațiile interromânești, acea *unitate de viață, unitatea de trăire românească* din secolele Evului de Mijloc, o durată lungă cu elemente particulare istoriei noastre. Este acel *summum* de manifestări în măsură să suplinească lipsa unui singur stat medieval pentru întregul popor român, să-i asigure ceea ce noi am numit o *evoluție unitară și relativ sincronă*, la capătul căreia va rezulta statul român unitar. Acest efort s-a finalizat în lucrarea *Unitatea românească medievală* (Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, 243 p.+44 ilustrații), carte foarte bine primită de specialiști.

Academicianul prof. Gheorghe Platon, un suveran al acestei teme pentru epoca modernă, a caracterizat-o astfel:

“Este o sinteză originală, erudită, realizată într-o perspectivă largă, ce conferă unității românești dimensiunile sale reale. Cartea reprezintă un instrument indispensabil pentru specialiști pentru valoarea sa științifică și, totodată, un remarcabil act de cultură ...” (v. “Analele Științifice ale Universității “Al.I.Cuza” din Iași (serie nouă), Istorie, Tom. XXXV, 1989, p. 98).

În același spirit a privit cartea mea și **profesorul medievalist Ioan Aurel Pop** de la Universitatea “Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, în prezent Membru corespondent al Academiei Române:

“Lucrare de aleasă probitate științifică, scrisă, în același timp, cu o căldură umană deosebită, sinteza profesorului Ion Toderașcu rămâne un model de tratare a unei problematice care a preocupat generații de istorici și a focalizat atenția spiritualității românești în ansamblu. Cartea este o pledoarie în plus pentru ideea că România modernă s-a făurit pe temeiurile unei adânci solidarități medievale” (v. “Tribuna”, Cluj-Napoca, 18 mai 1989, p. 10).

Bogdan Murgescu, profesor la Facultatea de Istorie a Universității din București, mă socotea, cu prilejul apariției lucrării mele, “un reputat medievalist”, depozitar al unei informații care copleșește:

“În susținerea tezelor sale <autorul> a acumulat un imens tezaur de erudiție [...], reușind să alcătuiască un dosar cvasiexhaustiv al dovezilor unității românești medievale ...” (v. “Studii și materiale de istorie medie”, XI, 1992, p. 190).

În 1994, la Editura Universității “Al.I.Cuza” din Iași, a apărut și volumul al II-lea, sub un titlu revizuit, mai aproape de intenția inițială și mai potrivit temei fundamentale și epocii: *Permanențe istorice medievale. Factori ai unității românești* (182 p.+15 ilustrații).

Treptat și cu o deferență impusă de personalitatea lui Gheorghe I. Brătianu, m-am apropiat de opera ilustrului istoric și am repus în circulație, prin reeditare, trei din operele sale. Mai întâi, în 1996, culegerea de zece conferințe și prelegeri, un adevărat decalog național, intitulată sugestiv *Cuvinte către români*. Se regăsește aici “savantul și soldatul” Gheorghe I. Brătianu care, aidoma părintelui și bunicului său, a iubit tot ceea ce era românească. Este o lectură fascinantă care probează superioritatea istoricului, profesorului și patriotului Gh. I. Brătianu. “Am gândit republicarea *Cuvintelor către români*, scriam în *Notă asupra ediției* (p. LXV), ca pe încă un gest de reparație morală față de autorul lor, care a plătit cu viața demnitatea și s-a supus numai judecății drepte a posterității”. Reeditarea aceasta a avut un ecou deosebit de favorabil.

Amintim, aici, un fragment din opiniile exprimate de **prof. univ. dr. Victor Spinei**, Membru corespondent al Academiei Române:

“Întocmită cu migală și competență, dar și cu netăinuită venerație pentru ilustrul cărturar și istoric, noua ediție a *Cuvintelor către români* reprezintă una din restituirile cele mai reușite ale operei sale și, totodată, un omagiu adus unei personalități de excepție. Îngrijită și adnotată exemplar de Ion Toderașcu, <culegerea> își păstrează în multe privințe actualitatea prin tematica sa ...” (v. “Revista istorică”, SN, 8, 1997, p. 795).

A urmat, peste doi ani (în 1998), editarea în limba română a operei fundamentale privind istoria națională: *Originile și formarea unității românești* (apărută inițial, în 1943, în limba franceză, tradusă acum de Maria Pavel). Gheorghe I. Brătianu a apărut, astfel, interesele naționale prin cartea de istorie. A făcut-o cu un verb cumpătat și academic, fără a aluneca în retorică patriotardă, dovedind, și prin aceasta, că veracitatea și spiritul civic nu sunt antinomice. Și această ediție, acum mult mai accesibilă pentru cei interesați, a avut parte de o foarte bună primire.

Cercet.dr. Gheorghe I. Florescu, de la Institutul de Istorie “A.D. Xenopol” din Iași, i-a remarcat rostul și momentul repunerii în circulație, echilibrul notelor și al comentariilor. În opinia recenzentului, studiul introductiv este:

“mai mult decât un obișnuit argument sau o prefață manieristă, el complinind de fapt opul pe care îl deschide și continuând vechile preocupări ale editorului, care este unul din cei mai cunoscuți exegenți ai istoricului Gheorghe I. Brătianu” (v. “Anuarul Institutului de Istorie “A.D. Xenopol”-Iași, XXXVI, 1999, p. 205).

În același adevărat program de *Restitutio Brătianu*, împreună cu Alexandru-Florin Platon (care a făcut și traducerea din limba franceză) am editat în limba română studiile bizantine ale ilustrului istoric, socotind că această inițiativă poate reprezenta “încă un pas pe lungul drum care va conduce, în final, la seria *operele complete* ale lui Gheorghe I. Brătianu sugerată [...] de profesorul Alexandru Zub” (*Biruit-au gândul*, Iași, Junimea, 1983) (v. *Notă asupra ediției*, p. 24) (*Studii bizantine de istorie economică și socială*, Iași, Polirom, 2003, 285 p.+20 ilustrații).

Importanța și calitatea acestei ediții au fost remarcate de **domnul Valeriu Râpeanu**, editor și cunoscător autorizat al operei marelui istoric (v. “Curierul Național”, 31 ianuarie/1 februarie 2004, p. 5).

Am inițiat și am finalizat, împreună cu un grup de colegi, două sinteze de istorie națională: *Istoria românilor* (vol. I-IV, Iași-Chișinău, 1992) și *Istoria românilor. Compendiu* (Editura Cultura fără Frontiere, Iași, 1996, în colaborare cu Ion Agrigoroaiei), pentru comunitățile românești din afara granițelor României actuale (Basarabia, Bucovina de Nord, Ungaria, Serbia și Bulgaria), pentru a le ajuta să

rămână, spiritual, în atmosfera trunchiului nostru etnic comun. Am urmat un îndemn, o adevărată recurență în opera lui N. Iorga, care spunea că “România este o țară înconjurată de români”. Compendiul din 1996 a fost publicat cu sprijinul Consiliului pentru Problemele Românilor de Pretutindeni de pe lângă Guvernul României și a primit **Marele Premiu** al “Revistei de Istorie Militară”.

Sunt colaborator la 16 volume de specialitate, dintre care amintim: *A.D. Xenopol. Studii privitoare la viața și opera sa*, București, 1972; *Petru Rareș*, București, 1978; *Iași 1600-1859-1918*, Iași, 1983; *Istoria Universității din Iași*, Iași, 1985; *Istorie și civilizație*, Iași, 1988; *Ion Nistor (1876-1954)*, Iași, 1993; *David Prodan. Puterea modelului*, Cluj-Napoca, 1995; *Itinerarii istoriografice*, Iași, 1996; *Prelegeri academice*, Iași, 2003; *Etnie și confesiune în Moldova medievală* (coord. și coautor), Iași, 2006; *Universitatea din Iași. De la Modelul Francez la Modelul Bologna*, Iași, 2007.

În luna septembrie 2004 am participat la simpozionul “Stefano il Grande, principe di Moldavia (1457-1504) e l’Europa del suo tempo”, prilejuit de *semimilenarul Ștefan cel Mare (1504-2004)*, care a avut loc la Accademia di Romania de la Roma, cu o comunicare intitulată *Stefano il Grande – anni di pace e anni di Guerra*, care a fost publicată în “Anuario dell Istituto Romeno di Cultura e Riserca Umanistica di Venezia”, nr. 6-7, 2004-2005, p. 61-71.

Am fost *director al Grantului CNCSIS nr. 103/2004*, din care a rezultat vol. *Etnie și confesiune în Moldova medievală*, Editura Universității “Al.I.Cuza”, Iași, 2006, 265 p.+16 ilustrații.

Am publicat un număr însemnat de recenzii, prezentări și note bibliografice, ceea ce sugerează urmărirea atentă a evoluției istoriografiei românești și străine, sincronie și diacronie profesională.

Am fost redactor responsabil al “Analelor Științifice ale Universității “Al.I.Cuza”-Iași (serie nouă), pentru anii 1991 și 1992. De asemenea, am făcut parte din Colegiul științific al “Anuarului Institutului de Istorie “A.D. Xenopol” din Iași pentru anii 1998 și 1999.

Activități din domeniul administrației și reformei în învățământul superior

În septembrie 1991 am fost ales șef al Catedrei de Istoria Românilor. În această calitate am continuat direcțiile statuate în mandatele profesorului nostru Gheorghe Platon, care, în termeni reali, însemnau respectarea normelor universitare, dezvoltarea relațiilor profesionale cu studenții și cu colegii din alte centre universitare, finalizarea temelor de cercetare, stimularea mobilităților interne și externe în noile condiții favorizante, înscrierea în programele europene, modernizarea curriculei universitare, dezvoltarea accesului la informare etc.

În ianuarie 1992, Senatul Universității m-a ales în funcția de prorector pentru programele academice. Vreme de opt ani (1992-2000) m-am angajat într-un program ritmic de reformare a învățământului universitar. În acest scop, în luna mai 1995 am inițiat înființarea Consorțiului universitar, un patruleter al marilor universități cu profil didactic din Iași, Cluj-Napoca, București, și Timișoara. Actul de fondare a fost semnat la Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca (mai 1995). Țelul principal al acestei asociații universitare a fost propulsarea universităților românești în sistemul european, ieșirea dintr-un tradiționalism care tindea să ne țină cantonați în trecut. Un obiectiv major și imediat a fost introducerea sistemului flexibil de notare și promovare, sistemul de credite transferabile (ECTS).

Între 1992-1995 am fost persoană de contact pentru Universitatea “Al.I.Cuza” din Iași în Programul Tempus I, JEP2743 (coordonator Universitatea din Angers, Franța);

Vreme de trei ani (1998-2000) am fost membru al Consiliului Național “Socrates”;

În aceiași ani (1998-2000) am făcut parte din Consiliul Național de Curriculum Universitar;

Concomitent (1999-2000) am coordonat Programul “Tempus Phare” 13529/98, management ECTS, parteneri fiind Universitățile din Bacău, Suceava, Bristol (Anglia), Groningen (Olanda).

În cadrul programelor “Tempus” și “Socrates” am făcut vizite pentru informare și schimb de experiență în vederea aplicării ECTS în învățământul superior românesc la Universitățile din Poitiers, Angers, Lille, Bordeaux și Reims (Franța), Perugia și Bologna (Italia), Bruxelles (Belgia), Groningen (Olanda).

Între anii 2000-2003 am fost membru al Consiliului Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS), concomitent și al Comisiei de Științe Socio-Umane și Economice a CNCSIS.

Angajarea în aceste activități a presupus efort, timp și nu puține renunțări, dacă avem în vedere că obligațiile profesionale și-au urmat cursul firesc. Rezultatele efortului administrativ și reformator au recompensat și munca și timpul consumat.

Distincții și alte forme de prețuire

Am muncit întotdeauna cu plăcere și am trăit permanent bucuria muncii. Pentru ceea ce am făcut bine am primit cuvinte frumoase, unele deosebit de măgulitoare. Au fost și unele forme concrete de prețuire.

Am fost selectat și integrat în *Dictionary of International Biography*, Twenty-Third Edition, International Biographical Centre, Cambridge, England (1993);

Ca prorector al Universității am primit, împreună cu întregul Birou al Senatului Universității “Al.I.Cuza” din Iași, *Diploma de excelență* a Ministerului Educației Naționale “pentru promovarea reformei în învățământul superior (ianuarie 2000);

Mi s-a acordat *Diploma de onoare* a Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului pentru activitatea desfășurată în cadrul CNCSIS (decembrie 2003);

Din luna septembrie 2007, Școala primară din comuna Urechești (j. Bacău), localitatea mea natală, instituție reconstruită după inundațiile catastrofale din vara anului 2005 prin eforturile Fundației “Mereu Aproape”, se numește **Școala “ION TODERAȘCU”**. Propunerea, înaintată de forurile locale, a fost aprobată de toate instituțiile de conducere ale Județului Bacău și de Ministerul de resort.

Întreaga mea activitate, desfășurată aproape o jumătate de secol cu dăruire, responsabilitate și onestitate a determinat Senatul Universității “Al.I.Cuza” din Iași ca în ședința publică din 24 octombrie 2008 să-mi confere titlul de *Professor Emeritus* cu

motivația: “pentru contribuțiile prestigioase realizate de-a lungul unei vieți închinată educației și cercetării academice”. Este un titlu care mă onorează, asigurându-mi o stare de bucurie.

Despre Ion Toderășcu

- Gheorghe I. Florescu, **Ion Toderășcu – 60. Măsură și eleganță**, în „Cronica”, Iași, oct. 1998, p. 3.
- Petre Ș. Năsturel, **Domnului Profesor Ion Toderășcu, Prorector al Universității „Al. I. Cuza” din Iași, la împlinirea a 60 de ani de viață**, în „Dorul”, Revistă lunară de cultură și politică editată în Danemarca, anul VIII, nr. 107, octombrie 1998, p. 36.
- Alexandru-Florin Platon, **Un om al școlii. Profesorul Ion Toderășcu la 65 de ani**, în „Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (serie nouă), Tom. XLVIII-XLIX, 2002-2003, p. 289-292.
- *** **Confesiune și cultură în Evul Mediu. În onorem Ion Toderășcu**, Studii reunite de Bogdan-Petru Maleon și Alexandru-Florin Platon, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2004, 356 p.
- Bogdan-Petru Maleon, **Profesorul Ion Toderășcu la 70 de ani**, în „Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”-Iași, XLV, 2008, p. 496-497.
- Bogdan-Petru Maleon, **Profesorul Ion Toderășcu la a 70-a aniversare**, în „Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Tom.LIV-LV, 2008-2009, p. 523-525.